

eul_wid: bww-bm

Ἱπποκράτης καὶ τὸ Ἱπποκρατικὸν Σῶμα · Hippocrates and the Hippocratic Corpus

On the Heart

Περὶ Καρδίας

Period: Κλασική Classical
Dialect: Ἰωνική Ionic
Domain: Ἱατρική Medicine
Format: Πραγματεία Treatise

Καρδίη σχῆμα μὲν ὁκοίη πυραμῖς, χροίην δὲ κατακορῆς φοινικέα.

- ¹ Καὶ περιβεβλέαται χιτῶνα λεῖον· καὶ ἔστιν ἐν αὐτέῳ ὑγρὸν σμικρὸν ὅποιον οὔρον, ὥστε δόξεις ἐν κύστει τὴν καρδίην ἀναστρέφεσθαι· γεγένηται δὲ τούτου ἕνεκα, ὅπως ἄλληται ῥωσκομένως ἐν φυλακῇ· ἔχει δὲ τὸ ὕγρῳ ὁκόσον μάλιστα καὶ πυρευμένη ἄκος. Τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν διορροῖ ἡ καρδίη πίνουσα, ἀναλαμβάνουμένη καὶ ἀναλίσκουσα, λάπτουσα τοῦ πνεύμονος τὸ ποτόν. Πίνει γὰρ ὡνθρωπος τὸ μὲν πολλὸν ἐς νηδύν· ὁ γὰρ στόμαχος ὁκοῖον χῶνος, καὶ ἐκδέχεται τὸ πλῆθος καὶ ἄσσα προσαιρόμεθα· πίνει δὲ καὶ ἐς φάρυγγα, τυτθὸν δὲ οἶον καὶ ὁκόσον ἂν λάθοι διὰ ῥύμης ἐσρυνέ· πῶμα γὰρ ἀτρεκές ἡ ἐπιγλωσσὶς, κἂν διήση μείζον ποτοῦ οὐδέν. ^[5]
- ² Σημήϊον τοῦτο· ἦν γάρ τις κυάνῳ ἢ μίλτῳ φορύξας ὕδωρ δοίη δεδιψηκότη πάνυ πιεῖν, μάλιστα δὲ συῖ, τὸ γὰρ κτῆνος οὐκ ἔστιν ἐπιμελὲς οὐδὲ φιλόκαλον, ἔπειτα δὲ εἰ ἔτι πίνοντος ἀνατέμνοις τὸν λαιμόν, εὖροις ἂν τοῦτον κεχρωσμένον τῷ ποτῷ· ἀλλ' οὐ παντὸς ἀνδρὸς ἡ χειρουργία. Οὐκουν ἀπιστητέον ἡμῖν περὶ τοῦ ποτοῦ, εἰ εὐτρεπίζει τὴν σύριγγα τῷ ἀνθρώπῳ. Ἀλλὰ πῶς ὕδωρ ἀνέδην ἐνοροῦον ὄχλον καὶ βῆχα παρέχει πουλλήν; οὐνεκα, φημὶ, ἀπάντικρυ τῆς ἀναπνοῆς φέρεται. Τὸ γὰρ διὰ τῆς ῥύμης ἐσρέον, ἅτε παρὰ τυτθὸν ἰόν, οὐκ ἐνίσταται τῇ ἀναφορῇ τοῦ ἥερος, ἀλλὰ τινα καὶ λείην ὁδὸν οἱ παρέχει ἡ ἐπίτεγξις· τοῦτο δὲ τὸ ὑγρὸν ἀπάγει τοῦ πνεύμονος ἅμα τῷ ἥερι. Τὸν μὲν οὖν ἥερα χρῆ, γενόμενον θεραπείην, ἀνάγκη ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐκβάλλειν ἔνθεν ἡγαγεν· τὸ δ' ὑγρὸν, τὸ μὲν εἰς τὸν κουλεὸν αὐτέης ἀποπτύει, τὸ δ' αὖ ξὺν τῷ ἥερι θύραζε χωρέειν ἔῃ. ^[15]
- ³ Ταύτη καὶ διαίρει τὸν οὐρανὸν, ὁκόταν παλινδρομέῃ τὸ πνεῦμα· παλινδρομέει δὲ κατὰ δίκην· οὐ γὰρ ἔστιν ἀνθρώπου φύσις τροφὴ ταῦτα· κῶς γὰρ ἀνθρώπου τροφὴ ἄνεμος καὶ ὕδωρ τὰ ὡμά; ἀλλὰ μᾶλλον τιμωρίη ξυγγενέος πάθης. Περὶ δὲ οὗ ὁ λόγος, ἡ καρδίη μὴ ἔστι κάρτα ἰσχυρὸς, οὐ τῷ νεύρῳ, ἀλλὰ πιλήματι σαρκός. ^[5]
- ⁴ Καὶ δύο γαστέρας ἔχει διακεκριμένας ἐν ἐνὶ περιβόλῳ, τὴν μὲν ἔνθα, τὴν δὲ ἔνθα· οὐδὲν δὲ εἰκόασιν ἀλλήλησιν· ἡ μὲν γὰρ ἐν τοῖσι δεξιόισιν ἐπὶ στόμα κέεται ὁμιλέουσα τῇ ἐτέρῃ [φλεβί], ἡ δὲ δεξιὴ φημὶ τῶν ἐν λαιοῖς· ἡ γὰρ πᾶσα καρδίη τουτέοισι τὴν ἔδρην ἐμπεποιήται· ἀτὰρ ἦδε καὶ πάμπαν εὐρυκοίλιος καὶ λαγαρωτέρη πολλῶ τῆς ἐτέρης, οὐδὲ τῆς καρδίας νέμεται τὴν ἐσχατιήν, ἀλλ' ἐγκαταλείπει τὸν οὐραχὸν στερεὸν, καὶ ἔστιν ὥσπερ ἔξωθεν προσερράμμενη. Ἡ δὲ ἐτέρη κέεται ὑπένερθεν μὲν μάλιστα, καὶ κατ' ἰθυωρίην μάλιστα μὲν μαζῶ ἀριστερῶ, ὅπη

καὶ διασημαίνει τὸ ἄλμα. Περίβολον δὲ ἔχει παχὺν, καὶ βόθρον ἐμβεβόθρωται τὸ εἶδος εἵκελον ὄλμω. ^[10]

5 Ἀλλὰ γὰρ ἤδη καὶ τοῦ πνεύμονος ἐνδύεται μετὰ προσηνίης, καὶ κολάζει τὴν ἀκρασίην τοῦ θερμοῦ περιβαλλομένη· ὁ γὰρ πνεύμων φύσει ψυχρός· ἀτὰρ καὶ ψυχόμενος τῇ εἰσπνοῇ. Ἄμφω γε μὴν δασεῖαι τὰ ἔνδον καὶ ὥσπερ ὑποδιαβεβρωμένοι, καὶ μᾶλλον τῆς δεξιῆς ἢ λαιῇ· τὸ γὰρ ἔμφυτον πῦρ οὐκ ἐν τῇ δεξιῇ, ὥστε οὐ θαῦμα τρηχυτέραν γενέσθαι τὴν λαιὴν ἐσπνέουσιν ἀκρήτου· ταύτη καὶ παχετὸν ἐνδεδόμηται φυλακῆς εἵνεκα τῆς ἰσχύος τοῦ θερμοῦ. ^[5]

7 Στόματα δ' αὐτέῃσιν οὐκ ἀνεώγασιν, εἰ μή τις ἀποκείρει τῶν οὐάτων τὴν κορυφὴν καὶ τῆς καρδίας τὴν κεφαλὴν· ἣν δ' ἀποκείρη, φανήσεται καὶ δισὰ στόματα ἐπὶ δυοῖ γαστέροιν· ἡ γὰρ παχείη φλέψ ἐκ μιῆς ἀναθέουσα, πλανᾷ τὴν ὄψιν, ἣν ἀνατμηθῇ. Αὗται πηγαὶ φύσιος ἀνθρώπου, καὶ οἱ ποταμοὶ ἐνταῦθα ἀνὰ τὸ σῶμα, τοῖσιν ἄρδεται τὸ σκῆνος, οὗτοι δὲ καὶ τὴν ζωὴν φέρουσι τῷ ἀνθρώπῳ, κῆν ἀνανθέωσιν, ἀπέθανεν ὠνθρωπος. Ἀγχοῦ δὲ τῆς ἐκφύσιος τῶν φλεβῶν σώματα τῇσι κοιλίῃσιν ἀμφιβεβήκασιν, μαλθακά, σηραγγώδεα, ἃ κληῖσκεται μὲν οὔατα, τρήματα δὲ οὐκ ἔστιν οὐάτων· ταῦτα γὰρ οὐκ ἐνακούουσιν ἰαχῆς· ἔστι δὲ ὄργανα τοῖσιν ἢ φύσις ἀρπάζει τὸν ἥερα. ^[5]

8 Καίτοι δοκέω τὸ ποίημα χειρῶνακτος ἀγαθοῦ· κατασκεψάμενος γὰρ σχῆμα στερεὸν ἐσόμενον τὸ σπλάγχνον διὰ τὸ πιλητικὸν τοῦ ἐγχύματος, ἔπειτα πᾶν ἐὸν ἐλκτικὸν, παρέθηκεν αὐτέῳ φύσας, καθάπερ τοῖσι χοάνοισιν οἱ χαλκές, ὥστε διὰ τουτέων χειροῦται τὴν πνοήν. Τεκμήριον δὲ τοῦ λόγου· τὴν μὲν γὰρ καρδίην ἴδοις ἂν ῥίπταζομένην οὐλομελῇ, τὰ δὲ οὔατα κατ' ἰδίην ἀναφυσώμενά τε καὶ ξυμπίπτοντα. Διὰ τοῦτο δὲ φημι καὶ φλεβία μὲν ἐργάζεται τὴν ἀναπνοὴν ἐς τὴν ἀριστερὴν κοιλίην, ἀρτηρίη δ' ἐς τὴν ἄλλην· τὸ γὰρ μαλακὸν ἐλκτικώτερον καὶ ἐπιδόσιαις ἔχον. ^[10]

9 Ἐχρη δὲ ἡμῖν μᾶλλον τὰ ἐπικείμενα τῆς καρδίας διαψύχεσθαι· βέβλαπται ἔς τι γὰρ τὸ θερμὸν ἐν τοῖσι δεξιόισιν, ὥστε διὰ τὴν πάθην οὐκ ἔλαβεν εὐπετὲς ὄργανον, ἵνα μὴ πάμπαν κρατηθῇ ὑπὸ τοῦ ἐσιόντος. Λοιπὸς ἔστιν ὁ λόγος ὁ τῆς καρδίας ὑμένες ἀφανέες, ἔργον ἀξιαπηγητότατον. ^[5]

10 Ὑμένες γὰρ καὶ ἄλλοι τινὲς ἐν τῇσι κοιλίῃσιν ὁκοῖον ἀράχνη διαπετέες ζώσαντες πάντη τὰ στόματα, κτηδόνας ἐμβάλλουσιν ἐς τὴν στερεὴν καρδίην. Οὗτοί μοι δοκέουσιν οἱ τόνοι τοῦ σπλάγχνου καὶ τῶν ἀγγείων, ἀρχαὶ τῇσιν ἀορτῆσιν. Ἔστι δὲ αὐτέων ζευγος, ᾧ θύραισι μεμηχάνηται τρεῖς ὑμένες ἐκάστη, περιφερέες ἐξ ἄκρου περ ὁκόσον ἡμίτομα κύκλου, οἳ τε ξυνιόντες θαυμάσιον ὥς κλείουσι τὰ στόματα, τῶν ἀορτέων πέρας· καὶ τὴν καρδίην ἀποθανόντος ἦν τις ἐξεπιστάμενος τὸν ἀρχαῖον κόσμον ἀφελὼν, τῶνδε τὸν μὲν ἀποστήσῃ, τὸν δὲ ἐπανακλίνῃ, οὔτε ὕδωρ ἂν διέλθοι εἰς τὴν καρδίην οὔτε φῦσα ἐμβαλλομένη· καὶ μᾶλλον τῶν τῆς ἀριστερῆς τοιγὰρ ἐμηχανήθησαν ἀτρεκέστερον κατὰ δίκην· γνῶμη γὰρ ἡ τοῦ ἀνθρώπου πέφυκεν ἐν τῇ λαιῇ κοιλίᾳ, καὶ ἄρχει τῆς ἄλλης ψυχῆς. Τρέφεται δὲ οὔτε σιτίοισιν οὔτε ποτοῖσι τοῖσιν ἀπὸ τῆς νηδύος, ἀλλὰ καθαρῇ καὶ φωτοειδεῖ περιουσίᾳ γεγονυῖη ἐκ τῆς διακρίσιος τοῦ αἵματος. ^[10]

11 Εὐπορέει δὲ τὴν τροφὴν ἐκ τῆς ἔγγιστα δεξαμένης τοῦ αἵματος, διαβάλλουσα τὰς ἀκτῖνας, καὶ νεμομένη ὥσπερ ἐκ νηδύος καὶ ἐντέρων τὴν τροφὴν, καὶ τοῦτο κατὰ φύσιν· ὅπως δὲ μὴ ἀνακωχῇ τὸ σιτίον τὰ ἐνεόντα ἐν τῇ ἀρτηρίᾳ ἐν ζάλῃ ἐὸν, ἀποκλείει τὴν ἐπ' αὐτὴν κέλευθον· ἡ γὰρ μεγάλη ἀρτηρίη βόσκεται τὴν γαστέρα καὶ τὰ ἔντερα, καὶ γέμει τροφῆς οὐχ ἡγεμονικῆς. Ὅτι δὲ οὐ τρέφεται βλεπομένῳ αἵματι δηλὸν ὧδε· ἀποσφαγέντος τοῦ ζώου, σχισθείσης τῆς ἀριστερῆς κοιλίης, ἐρημίη φαίνεται πᾶσα, πλην ἰχώρος τινος καὶ χολῆς ξανθῆς καὶ τῶν ὑμενέων, περὶ ὧν ἤδη μοι ἐφάνηται· ἡ δὲ ἀρτηρίη οὐ λειψαίμοῦσα, οὐδὲ ἡ δεξιὴ κοιλίη. Τουτέω

μὲν οὖν τῷ ἀγγείῳ κατ' ἐμὸν νόον ἦδε ἡ πρόφασις τῶν ὑμένων. Τὸ δ' αὖ φερόμενον ἐκ τῆς δεξιῆς, ζυγοῦται μὲν καὶ τοῦτο τῇ συμβολῇ τῶν ὑμένων, πλὴν οὐ κάρτα ἔθρωσκεν ὑπὸ ἀσθενείης· ἀλλ' ἀνοίγεται μὲν ἐς πνεύμονα, ὡς αἷμα παρασχεῖν αὐτῷ εἰς τὴν τροφήν, κλείεται δὲ ἐς τὴν καρδίην οὐχ ἀρμῷ, ὅκως ἐσίη μὲν ὁ ἡῆρ, οὐ πάνυ δὲ πουλὺς· ἀσθενὲς γὰρ ἐνταῦθα τὸ θερμόν, δυναστευόμενον κρήματι ψυχροῦ· τὸ αἷμα γὰρ οὐκ ἐστὶ τῇ φύσει θερμόν, οὐδὲ γὰρ ἄλλο τι ὕδωρ, ἀλλὰ θερμαίνεται· δοκέει δὲ τοῖσι πολλοῖσι φύσει θερμόν. ^[5]

¹² Περὶ δὲ καρδίας τοιαῦτα εἰρήσθω.